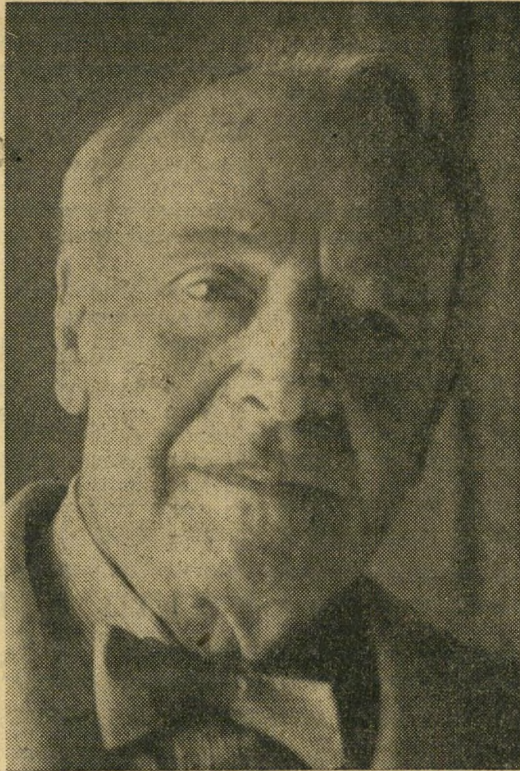

סרגיי קוסביצקי

הפגישה עם קוסביצקי — חוויה היא, במלוא מובן המלה. ישיש מופלא, מלא חן, "שארם" כזה, לא ראיתי מימי. הוא ספג לתוכו את המוסיקה בחייו הארוך כים, עטורי הצלחה בלתי רגילה הן באירופה והן באמריקה, עד שלעיתים יש לך הרושם שהאיש אינו אלא מוסיקאי קה בהתגלמותה. האיש כולו הוא מוזיקה של רכות ורוח קרבית איתנה, רגישות ורצון משתלט על כלים מוסיקליים. רוי סיות, אירופיות, יהדות ומיטב האמריקניות מעורבות בו ויוצרות סיתתיה מופלאה. תנועותיו עיקר השיחה — מן ההכרח להקדיש להן מסה מיוחדת, שכן אישיותו מוצאת בהן ביטוי לא פחות מאשר אצל הרקדן.

לאט לאט גלל לפני קוסביצקי את פרשת חייו, עמד על התמורות בתחנות החשובות, לא, איננו קרובו של החזן קוסביצקי; אין כל קשר משפחתי בינינו. שמו היה תמיד סרגיי, אינו זוכר איזה שם עברי ניתן לו. בשמות רוסיים מובהקים השתמשו תמיד במשפחה. אביו: אלכסנדר אלכסנדרוביץ, אחיו: ליאוניד, אחד מדודיו: אדולף. דוד שני עלה לדרגת אדמירל, נתחבב מאד על הצאר ונכנס למשפחת הרומנובים. הוא שילם מחיר מסויים בעד עלייתו: המיר את דתו. ואיך? — שואל אני. קוסביצקי מתרגש: חלילה! בשום פנים לא היה עושה את הצעד הזה. יהודי אדוק היה, שומר מצוות. נטל ידיו לפני כל ארוחה, עם שחר התעטף בטלית והניח תפילין. לפתע מוארים פני קוסביצקי באור מיוחד במינו, אור נשמתו הגוה והעדינה קורן על פניו האצילים, החרושים קמטי המאבק הפנימי. — הנני נוכר ברבע זה, שזר בימים הרחוקים ההם, לפני שבעים שנה, דיבר אתי אי פעם על בית לע' מנו, על מולדת. מאז נשכח הדבר. אתה עולה, בזכותי בפעם הראשונה... אבא סיפר לי פעם שמוצאו מבית דוד המלך.

— משפחתי היתה מוסיקלית מאד, מזה דורות רבים — ממשיך המאייסטרו לגולל את אחת הפרשות המוסיקליות המזהירות ביותר בדברי ימי עמנו — אמי פרטה על פסנתר, אבא — על כינור. אמי מתה עלי בגיל שנתיים, גרנו בנינו גודואק, עיירה קטנה בין מוסקבה לפטרסבורג. בגיל חמש הוכ' נסתי לחדר, אך התענינתי במוסיקה למעלה מכל. בגיל שבע התחלתי לעסוק בקומפוזיציה מבלי לדעת דבר, רצייתי להיות מנצח וקומפוזיטור. כיוון שב עיירתי לא היה קונסרבטוריון עברתי למוסקבה בגיל ארבע-עשרה. כיוון שהייתי נער עני שלא היה מסוגל לשלם בעד הלימודים, אמר לי המנהל שאינו מוכן לקבלני אלא אם אתמסר ללימוד כלי בלתי-פופולארי. כך בחרתי ב"דובל-באס". נטייתי משכונת הניצוח ולקמתי פוויציה. לכן זנחתי את הכלי אשר לימדו נכפה עלי. המנהל עמד כמובן על כך והוזהרני שאם אמשיך ברש' לנחתי יגרשני מן הקונסרבטוריון. אכן לא נשארה לי כל ברירה מאשר להת' מסר ללמוד. כך נדלקה בי התענינות שהפכה להתלהבות. נתעוררה בי אמיצ'יה לעשות דבר-מה למען הכלי הזה, שהזנח כל כך על ידי כל המוסיקאים. תוך שנתיים התקממתי במידה כזו שני' תנה לי הזכות להופיע הופעת סולו ב"אולם האצילים" של הקונסרבטוריון. זה היה, אולי, קונצרט הסולו הראשון ל"דובל-באס" בהולדות המוסיקה ברוסיה. הצלחתי היתה בלתי רגילה. מטר של הזמנות ירד עלי מכל עבר והנער העני של אתמול הפך לאמן מפורסם ועשיר. צורפתי לתזמורת הממלכתית. זו היתה עמדה חשובה מאד בימים ההם, אך השאיפה לניצוח לא נתנה לי מנוח

הצילום: מ. פוירשטיין

לדתם, 1500 דולר שלחתי למכון למור סיקה בחיפה. הגברת דוניה-וייצמן, אחות הנשיא, הזכירה לי את הדבר הש' בוע במכתב. אני שכחתי את הענין, מכל מקום עוד לפני עשרים שנה זכרתי את חיפה. חוץ מזה היה לי קשר חי עם החיים המוסיקליים של א"י באמצ' עות ידידי היקר פרופיסור שור המנוח;

עיים נפגשתי עם הנשיא טרומאן בענין זה ואמרתי לו, שהרמה התרבותית של כל אומה נשפטה על ידי התפתחות האמנות בכלל ועל ידי התפתחות אמנות המוסיקה בפרט. הנשיא טרומאן דן עתה בהצעת להקמת מיניסטרויון לאמ' נות. הנני משוכנע עד עומק לבי, שה' ממשלה, כל ממשלה, חייבת לספק את הצרכים הרוחניים של האוכלוסיה לא פחות מאשר את הצרכים החמריים. הממשלה חייבת לספק מזון רוחני בדי יוק נמרץ כפי שהיא מספקת כבישים או גשרים. הננו סקרנים מאד לדעת כיצד תישג ישראל לבעיה זו, כיצד יאורגן הדבר כאן. אנו מקווים שישראל תעשיר את העולם בצורות חדשות, בגישה חדשה.

הנני מעיר שפרנק פלג נתמנה למש' רה ממשלתית חשובה בשטח המוסיקה.

— אהה, הצעיר ההוא, שמעתיו מנגן. הוא ניגן טוב מאד, אם יוכיח כשרון אדמיניסטרטיבי שלא יפול במ' אומה מכשרונו המוסיקלי, יהיה טוב.

המאייסטרו חוזר לבעיית ישראל. — מקוים אנו שישראל תעשה את הדברים בצורה הנכונה. אנו תקווה, שישראל תחדש נעוריה ותתן לעולם מעין דת חדשה, הרי מתרכזים כאן מיטב הכוחות האידאליסטיים של האר' מה.

— אינני סבור שנוכל למלא מיד את התקוות הגדולות שאתה תולה בנו, מאייסטרו. קשיים עצומים מכבידים עלינו בשטח הכלכלה, הפוליטיקה וה' עליה...

— מדבר אני מתוך פרספקטיבה היסטורית. מה הן מאה שנים מתוך פרספקטיבה זו? על כל פנים, ישראל חייבת להעלות את עצמה על הדרך הנ' כונה. ישראל נתנה לעולם את הישגו הרוחני החשוב ביותר, את האמונה, ואם יתרכזו כאן טובי בנינו בשטח המור' סיקה והאמנויות לסוגיהן, אם נעבוד יחד מובטחני שהתוצאות לא יכויבו...

— המכיר אתה, מאייסטרו, את סגנונו המוסיקלי החדש? הצודקים מחברינו בחפשיהם?

(המשך בעמוד 12)

שלחתי לו כל תו שנדפס בהוצאת המוסיקלית.

השיחה נוגעת בשאלה אהובה מאד על המאייסטרו: תחינוך המוסיקלי. הוא מדגיש: — מן ההכרח להעביר את הדבר לידי הממשלה בכל ארץ וארץ ולא להשאירו בידי פרטיות. לפני שבו'

שכלי אחד יהיה אשר יהיה, אינו מסוגל לספק את דרישותי. דומה הייתי לצייר שאינו מוכן להסתפק בסולם צבעים דל ונוזק לסולם רחב פי כמה. שאפתי לתזמורת שלימה, שאוכל לנצח עליה. את הנסיון הראשון עשיתי בברלין. בימים ההם היה הכנר היהודי-הונגרי המפורסם יואכים מנהל הקונסרבטוריון בבירה הגרמנית. הוא העמיד לשותי תזמורת של תלמידים. התחלתי בעבודה באחד מאולמי תיאטרון שילר. לא חשבי חי כלל על קונצרט, או על כל הופעה פומבית. עסקתי במוסיקה לשמה, אך הזמנתי כמה מיודי לחזרות. אחר ארבע עים חזרות אמרו לי שאין אני צריך להתממה עוד, הנני "בשל" בהחלט להופעה פומבית. אכן, הלכתי לתזמורת הפילהרמונית של ברלין ושכרתייה לקונצרט. זה היה מפעל כלכלי גרידא בימים ההם. ללא שמץ של אידאליזם. הם גננו בשביל כל מי ששילם להם. הופעת הבכורה הוכתרה בהצלחה.

המאייסטרו צנוע מאד. יודע אני שעתוני ברלין גמרו כולם את ההלל על המנצח החדש וכתבו: יש לנו מנצח גדול נוסף, או המנצחים הגדולים חיי' בים לדעת שקם להם מתחרה. קוסביצקי ממשיך:

— מיד הזמנתי לאנגליה לנצח. בכלל ניצחתי באנגליה יותר מאשר בכל ארץ אחרת. פרט לאמריקה.

— וה"דובל-באס", הרי ידוע שה' מאייסטרו נמנה על שלושת המנגנים המפורסמים ביותר של כלי זה?

— רק לפני עשרים שנה הפסקתי את הנגינה על הבסנון הכפול. קונצרט הפרידה שלי מן הכלי עורר התענינות גדולה מאד בבוסטון, שכן באותו פרק זמן הייתי כבר מנצח התזמורת הפיל' הרמונית שם. כל ההכנסות, שעלו לשנים עשר אלף דולר, תמתי למטרות צדקה. שמונת אלפים דולר תרמתי לטובת סטודנטים רוסיים, שברחו מר'

שבת

חלות, יין, נרות וכלי שולחן מבסף

מבסף

לבנים ולבני בנים

כלי שולחן מצופים כסף באחריות ל-25 שנה

פרסום אטלינגר